

(локальна) гіпотеза як припущення може з'являтися як доповнення до типової (загальної) гіпотези під час попереднього ознайомлення з діяльністю суб'єкта господарювання, або після безпосереднього ознайомлення на місці проведення контрольних заходів. Відповідно, алгоритм висунення робочої (локальної) гіпотези матиме наступний вигляд: 1) безпосереднє ознайомлення з об'єктом контролю; 2) одержання первинної інформації про правильність висунення типової (загальної) гіпотези; 3) висунення робочої (локальної) гіпотези – в межах конкретизації типової (загальної) гіпотези, або її спростування у зв'язку з обставинами, які були встановлені в наслідок огляду та обстеження; 4) коригування плану та програми проведення контролю.

Література

1. Бруханський Р. Ф. Судово-бухгалтерська експертиза: навчальний посібник. / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – 246 с.
2. Бруханський Р. Ф. Стратегічні пріоритети оптимізації контрольно-ревізійних процедур в АПК України / Р. Ф. Бруханський // Облік і контроль на підприємствах АПК: стан та перспективи розвитку: у 2 частинах. – Ч.1. – Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції 10-11 жовтня 2008. – К.: КНЕУ, 2008. – С. 28-30.
3. Бруханський Р. Ф. Особливості концепції дивідендної політики сільськогосподарських підприємств / Р. Ф. Бруханський // Наука молода. – Тернопіль : Економічна думка, 2003. – № 1. – С. 73-78.
4. Бруханський Р. Ф. Модернізація Державної податкової служби України: проблеми та перспективи / Р. Ф. Бруханський // Наука молода. – Тернопіль : Економічна думка, 2006. – № 5. – С. 93-99.

Грицук І.

Тернопільський національний економічний університет

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ОБОРОТНИХ МАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Сучасні процеси глобалізації економіки, загострення конкуренції, як на вітчизняних, так і світових ринках, посилення соціальної відповідальності бізнесу передбачають застосування якісно нової моделі управління підприємством. Оскільки найбільш вагомим елементом підприємницької діяльності за сучасних умов більшість економістів визнає оборотні матеріальні активи, відповідно модель організації їх формування і використання консолідує фундамент ефективного тактичного й стратегічного розвитку бізнесу. Питання оптимізації обліку й аналізу ефективності використання оборотних матеріальних активів набувають все більшої актуальності як серед теоретиків, так і серед практиків. В умовах глобальних змін економіки відбувається суттєва трансформація традиційних параметрів бізнесу, мотивуючи принципове переосмислення ролі та значення оборотних матеріальних активів у підприємницькій діяльності. В умовах сучасного бізнесу оборотні активи набувають нових інтерпретацій, що пов'язано, насамперед, з формуванням джерел їх фінансування за рахунок розширення переліку фінансових інструментів, посиленням впливу на процес прийняття оперативних, тактичних і стратегічних управлінських рішень. Ці тенденції певним чином ускладнюють методіку обліку господарських операцій підприємства і стимулюють пошук нових практичних рішень, впливаючи на умови й фактори динаміки оборотних матеріальних активів.

Серед дискусійних і проблемних питань сучасного стану організації обліку і аналізу оборотних матеріальних активів доцільно виділити: 1) неузгодженість

між економічними термінами «оборотний капітал», «оборотні кошти», «оборотні активи»; 2) існування методологічних проблем відображення оборотних активів у системі рахунків бухгалтерського обліку; 3) неоднозначність класифікації оборотних активів як якості об'єктів обліку; 4) недосконалість методології обліку біологічних активів; 5) неадекватність сучасним вимогам менеджменту методики аналізу ефективності використання оборотних активів підприємства.

Особливе занепокоєння викликає відсутність чіткої методики обліку й аналізу оборотних матеріальних активів сільськогосподарських підприємств. На сучасному етапі розвитку підприємництва вважаємо необхідним створення модернізованої системи обліку та аналізу оборотних матеріальних активів, яка б повною мірою відповідала вимогам менеджменту.

За сучасних умов організації бухгалтерського обліку оборотні активи підприємств консолідується в межах одного розділу активу балансу відповідно до методології, що пропагується міжнародними стандартами обліку. На нашу думку, відмова від структурного розмежування оборотних засобів у розрізі двох розділів балансу була передчасною, оскільки не сприяла раціоналізації управління, здійсненню адекватного нормування оборотних активів, як пріоритетного напрямку підвищення ефективності їх використання. На наше переконання, за сучасних умов актуальним є групування оборотних засобів залежно від стандартів бухгалтерського обліку з їх відображенням у балансі підприємства, оскільки таке групування сприятиме оптимальному отриманню інформації для потреб бізнес-планування. Залежно від практики управління оборотні засоби доцільно групувати, зважаючи на роль, яку вони відіграють у виробничому процесі, зокрема: виробничі запаси, кошти, засоби у процесі виробництва, нереалізована продукція і так далі. Конкретний зміст кожної групи доцільно обумовлювати характером виробництва, приналежністю підприємств до тієї чи іншої галузі економіки і таке інше. З метою адекватного сприйняття даних активу балансу у складі фінансової звітності інформацію доцільно структурувати таким чином, щоб наочно відображати не тільки наявність активів, а й платоспроможність підприємства.

За результатами дослідження науково-теоретичної сутності і параметрів управління оборотними активами та моніторингу різноманітних підходів щодо їх диференціації, вважаємо доцільним групування оборотних активів підприємства за наступними ознаками: 1) функціональним призначенням у процесі виробництва: оборотні засоби сфери виробництва; оборотні засоби сфери обігу; 2) роллю у виробництві: виробничі запаси; біологічні активи; незавершене виробництво; витрати майбутніх періодів; готова продукція; грошові кошти; кошти в розрахунках; 3) джерелами формування: власні та прирівняні до них; залучені; інші; 4) методами планування: нормовані і ненормовані; 5) ступенем ліквідності: високоліквідні; середньоліквідні; низьколіквідні; 6) ризиком вкладення: оборотні засоби із значним ризиком вкладення, середнім ризиком вкладення та мінімальним ризиком вкладення; 7) рівнем варіативності обсягу: постійні; тимчасові; 8) фінансовою специфікою формування: валові; чисті; власні. Застосування пропонованої класифікації оборотних засобів сільськогосподарськими підприємствами забезпечить

можливість здійснення їх науково обґрунтованої систематизації, що певною мірою сприятиме більш ефективному і цілеспрямованому управлінню та ефективному використанню оборотних засобів, особливо в ринкових умовах господарювання підприємств аграрного сектору економіки України. В результаті оптимальна забезпеченість підприємств матеріальними оборотними активами забезпечить мінімізацію витрат, поліпшення фінансових результатів бізнесу, гарантуватиме ритмічність і злагодженість виробництва.

Література

1. Бруханський Р. Ф. Управлінський облік. Навчальний посібник / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль: ТНЕУ, 2012. – 223 с.
2. Бруханський Р. Ф. Судово-бухгалтерська експертиза: навчальний посібник. / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – 246 с.
3. Бруханський Р. Ф. Контролінг / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – 114 с.
4. Бруханський Р. Ф. Організація бухгалтерського обліку в умовах реструктуризації сільськогосподарських підприємств / Р. Ф. Бруханський // Придніпровський науковий вісник. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 1998. – № 100 (167). – С. 55-59.
5. Бруханський Р. Ф. Стратегічні пріоритети оптимізації контрольно-ревізійних процедур в АПК України / Р. Ф. Бруханський // Облік і контроль на підприємствах АПК: стан та перспективи розвитку: у 2 частинах. – Ч.1. – Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції 10-11 жовтня 2008. – К.: КНЕУ, 2008. – С. 28-30.

Коломоєць Ю.

Тернопільський національний економічний університет

ОПТИМІЗАЦІЯ ДИВІДЕНДНОЇ ПОЛІТИКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Реструктуризація сільськогосподарських підприємств колективної форми власності у підприємницькі структури ринкового типу зумовила реалізацію принципово нового джерела отримання доходу – дивідендів.

На думку Р.Ф. Бруханського, з економічної точки зору дивіденди є формою індивідуального привласнення доходу (визначеної його частини), яка характеризується двостороннім взаємозв'язком відносин власності і розподілу, тобто регламентація процесу нарахування й виплати дивідендів створює економічний важіль паралельного впливу як на відносини власності, так і на відносини розподілу. Економічна відмінність і специфіка даного впливу характеризується двома основними аспектами: частковий вплив дивідендної політики на відносини власності розглядається як результат участі у цих відносинах; на відносини розподілу – як спосіб привласнення певної частини прибутку [1, с. 218].

Вивчення вітчизняної та світової практики нарахування й виплати дивідендів доводить наявність принципово відмінних підходів і видів дивідендної політики залежно від критеріїв, які застосовуються в процесі нарахування дивідендів: 1) стабільної питомої ваги дивідендів у прибутку (обмежує дію суб'єктивних факторів при визначенні розміру поточних дивідендів; обсяг виплат перебуває у прямій залежності від розміру прибутку; виникає суттєве обмеження інвестиційних можливостей сільськогосподарського підприємства у випадку одержання незначної маси прибутку); 2) фіксованих дивідендних виплат (дивіденди виплачуються у попередньо визначеному стабільному розмірі; акціонер практично не зацікавлений у збільшенні обсягу